

Regeringens riktlinjer för handelsrelaterat utvecklingssamarbete 2008

Utgångspunkter

Dessa riktlinjer ger vägledning för hur medlen till det handelsrelaterade biståndet ska användas. Riktlinjerna är antagna av regeringen som komplement till regleringsbrev till Sida och UD för 2008. Riktlinjerna tar sin utgångspunkt i Politiken för Global Utveckling och ska bidra till att uppfylla målen för internationellt utvecklingssamarbete och för reformsamarbete i Östeuropa: bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor, respektive stärkt demokrati, rättvis och hållbar utveckling samt närmande till Europeiska Unionen och dess värdegrunder. De utgår också från budgetpropositionen för 2008. Däri anges att ett väl fungerande inhemskt näringsliv tillsammans med tillträde till utländska marknader är en nödvändig förutsättning för hållbar ekonomisk tillväxt och för att bekämpa fattigdom i utvecklingsländerna. Riktlinjerna tar också sin utgångspunkt i WTO:s Aid for Trade-rekommendationer¹ samt EU:s Aid for Trade-strategi². Enligt EU-strategin ska EU:s handelsrelaterade bistånd uppgå till 2 miljarder euro per år från år 2010. En miljard euro från kommissionen och en miljard euro från medlemsstaterna. Strategin säger också att omkring hälften av denna ökning ska göras tillgänglig för AVS-länderna.³

Insikten om handelns betydelse som medel för att skapa utveckling och bekämpa fattigdom är sedan ett antal år etablerad. Men det finns hinder

¹ Vid WTO:s ministermöte i Hongkong 2005 tillsattes en arbetsgrupp för att titta på hur arbetet med handelsrelaterat bistånd kan förbättras. Gruppens arbete resulterade i Aid for Trade-rekommendationerna. Rekommendationerna antogs av WTO:s allmänna råd i oktober 2006.

² EU Strategy on Aid for Trade: Enhancing EU support for trade-related needs in developing countries – Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council (doc 14470/07).

³ 78 utvecklingsländer i Afrika, Västindien och Stilla havet (f.d. kolonier till EU-länder)

som bromsar utvecklingsländernas möjlighet att ta tillvara de allt öppnare handelsvillkoren. Här har handelsrelaterat bistånd en mycket viktig roll att fylla. Som slås fast i budgetpropositionen för 2008 avser regeringen fortsätta höja sina ambitioner såväl effektivitets- som resursmässigt i fråga om det handelsrelaterade utvecklingssamarbetet. Ett viktigt ingångsvärde i detta arbete är EU:s Aid for Trade-strategi och de mål som däri anges.

Omfattning

Riktlinjerna omfattar följande kategorier av handelsrelaterat bistånd⁴:

- **handelspolitik och handelsregler**⁵
- **handelsutveckling**⁶
- stärkande av **utbudssidan**, inklusive handelsrelaterad infrastruktur. För handelsrelaterad infrastruktur används Aid for Trade-rekommendationernas definition: infrastruktur som explicit har identifierats som en handelsrelaterad prioritet i samarbetslandets fattigdomsbekämpningsstrategi, exempelvis landets Poverty Reduction Strategy Paper (PRSP).

Riktlinjerna omfattar även **investeringar**. Sida arbetar idag med en mängd områden som berör investeringar. Föreliggande riktlinjer omfattar endast kapacitetsbyggande insatser och stöd kopplat till regelverk rörande investeringar. Syftet är att lyfta fram vikten av insatser inom det området samt att klargöra rollfördelningen mellan Regeringskansliet och Sida.

Samarbetsstrategier

Samarbetsstrategierna är basen för det bilaterala och det regionala utvecklingssamarbetet. Det är viktigt att säkerställa att det handelsrelaterade biståndet koordineras och integreras i samarbetsstrategierna utifrån mottagarländernas fattigdomsbekämpningsstrategier (Poverty Reduction Strategies). Annars riskerar handelssatsningarna att bli isolerade och inte komma de allra fattigaste till del. Det är därför centralt för arbetet med handelsrelaterat bistånd att alla handelsrelaterade områden övervägs i den analys som görs när Sverige tar fram samarbetsstrategier.

Den plan för det handelsrelaterade utvecklingssamarbetet som Sida under 2007 utarbetade drar upp riktlinjer för integrering av det handelsrelaterade biståndet i övrigt utvecklingssamarbete. Det är angeläget att denna plan genomförs på ett effektivt sätt.

⁴ Definierade i enlighet med EU:s Aid for Trade strategi.

⁵ "Trade policy and regulations" enligt definition från Joint WTO/OECD Database.

⁶ "Trade development" enligt definition från Joint WTO/OECD Database.

Förstärkning av det handelsrelaterade biståndet

Prioriteringar 2008 inom det handelsrelaterade biståndet

Viktiga utgångspunkter för det handelsrelaterade biståndet är, precis som för övrigt utvecklingsamarbete, att stödet ska vara efterfrågestyrt och bedrivas i enlighet med Parisdeklarationens principer, samt principer och regler om obundet bistånd. Som en del i arbetet med att utveckla komplementariteten mellan olika givare är det viktigt att ta tillvara och utveckla svensk kompetens inom området, inklusive den som finns hos relevanta myndigheter. Nedanstående prioriteringar speglar detta. Prioriteringarna anger var tonvikt för det svenska stödet bör läggas, men insatser inom andra områden kan också komma ifråga.

- **Standarder, SPS⁷/TBT⁸**
Stöd inom dessa områden ska bidra till att utveckla kapaciteten i myndigheter och näringsliv att möta de kvalitets-, hälso-, sanitära och fytosanitära krav som importerande och exporterande länder ställer, att implementera överenskomna internationella standarder, samt att påverka utformningen av dessa.
- **EPA-relaterat stöd**
Det är angeläget att prioritera de Ekonomiska Partnerskaps-avtal (EPA) som EU förhandlar med AVS-länderna. Det svenska stödet för att stödja AVS-ländernas möjlighet att dra fördel EPA-avtalen ska kunna kanaliseras såväl bilateralt som regionalt för att främja ökad regional integrering och handel. För att kunna identifiera behov och utrymme för svenskt stöd på både regional och bilateral basis bör Sida medverka i möten där regionernas behov av EPA-stöd diskuteras⁹. Det är dessutom angeläget att Sida har en regelbunden dialog om detta med såväl relevanta regionala och sub-regionala organisationer som med enskilda länder. Fokus ska läggas på de regioner där vi redan idag har relativt omfattande bilateralt engagemang (Västafrika, Södra Afrika och Östafrika).
- **Handel och klimat**
Frågan om hur handelspolitiska insatser kan bidra till klimatmålen ges allt större uppmärksamhet internationellt. Det handlar bl.a. hur handeln med klimatvänliga varor, tjänster och teknologi kan underlättas och tekniköverföring främjas. Utmaningarna är härvidlag särskilt stora för utvecklingsländerna. Samtidigt har flera utvecklingsländer komparativa fördelar i produktionen av vissa

⁷ Sanitary and Phytosanitary measures/sanitära och fytosanitära åtgärder.

⁸ Technical Barriers to Trade/tekniska handelshinder.

⁹ Exempelvis s.k. Regional Preparatory Task Force (RPTF)-möten

klimatvänliga produkter. Stöd ska särskilt inriktas på att förbättra utvecklingsländerna förutsättningar att nå ut med sina produkter på den internationella marknaden och att stärka deras kapacitet att via handel dra nytta av tillgänglig teknik. Utveckling av internationella standarder/certifiering/märkning är centralt. Stöd kan även ges till organisationer som verkar för att stärka samstämmigheten mellan handel och hållbar utveckling, inklusive klimat.

- **Handelsprocedurer**

Hela kedjan från det att en vara beställs av en köpare tills att säljaren mottar betalning är förknippad med hinder och kostnader. En viktig del av dessa är direkt kopplade till regelverk och institutioner som hanterar de flöden av information och den administration som krävs för import och export. Stöd ska bidra till att skapa effektiva, förutsägbara och transparenta handelsprocedurer. Tullprocedurer ska ägnas särskild uppmärksamhet.

Investeringar

Tydliga och förutsägbara investeringsregler liksom god tillämpning av dessa är en viktig katalysator för tillväxt och minskad fattigdom. Det är viktigt att utvecklingsländerna har kapacitet och kunskap att förhandla och hantera dessa avtal och regler. Här har Sida och Regeringskansliet viktiga kompletterande uppgifter. Utöver tekniskt stöd finns även behov av stöd till översyner av investeringsregelområdet. Sida ska ha beredskap att svara på efterfrågan från utvecklingsländerna på investeringsområdet.

Översyn och rapportering

Aid for Trade-rekommendationerna, liksom EU:s Aid for Trade-strategi tar upp behovet av ökad översyn och utvärdering av det handelsrelaterade biståndet. En viktig del av översynen är rapportering och datainsamling. Idag görs redan detta för de två etablerade kategorierna av handelsrelaterat bistånd¹⁰. Sverige bör följa det arbete som görs internationellt på området och Sida bör utveckla förmågan att rapportera handelsrelaterade infrastrukturinsatser och annat handelsrelaterat stöd i enlighet med internationellt överenskomna riktlinjer.¹¹ I möjligaste mån bör samarbetsländernas egna system för rapportering användas.

¹⁰ Trade Policy and Regulations samt Trade Development.

¹¹ Det är viktigt att ha i åtanke att utvecklingsländerna skiljer sig mycket åt beträffande i vilken utsträckning de definierar infrastruktur som handelsrelaterad i sina fattigdomsstrategier.

Roller och samarbetsformer

Rollfördelning mellan Regeringskansliet och Sida

UD ansvarar för politik-, policyutformning och formulering av övergripande riktlinjer. Genomförandet är uppdelat mellan Sida och Regeringskansliet enligt följande:

Sida ansvarar för metodutveckling, merparten av genomförandet, inklusive beredskap att hantera insatser som svarar mot behov uppkomna inom ramen för internationella handelsförhandlingar. Sida ska särskilt delta i arbete som rör rapportering och uppföljning av det handelsrelaterade biståndet.

Regeringskansliet ska i första hand hantera

- förhandlingsnära insatser
- insatser med politisk signalverkan
- bidrag till enskilda processer och projekt där Regeringskansliet medverkar vid utformningen av dessa

En grundprincip bör vidare vara att basbudgetstöd till en organisation hanteras antingen av Sida *eller* av Regeringskansliet. Målsättningen är att Sida i ökande utsträckning hanterar sådana insatser. I vissa fall kan det utöver basbudgetstöd finnas anledning att ge stöd till specifika projekt.

Givet den expertkompetens Sida besitter bör myndigheten också ha beredskap att stödja Regeringskansliet med rådgivning i policyprocesser där Regeringskansliet är huvudansvarigt.

Samarbete mellan Regeringskansliet och Sida

En dialog kring genomförandet av det handelsrelaterade biståndet mellan Sidas ledning och Regeringskansliet ska hållas två gånger per år. Dessutom ska tjänstemän på Regeringskansliet och Sida hålla en löpande dialog om handelsrelaterat bistånd. Dialogen syftar till att samordna svenska handelspolitiska insatser, skapa kontinuitet och överblick samt öka samstämmigheten mellan olika former av stöd. Den ska även underlätta rapporteringen till internationella organ och syfta till att vidareutveckla formerna för det handelsrelaterade biståndet.

Regeringen ska även löpande uppmärksamma Sida på behovssignaler som framkommer under förhandlingsarbetet i WTO, EPA förhandlingar och i andra relevanta fora. I de fall Regeringskansliet finner att särskilda skäl för insats föreligger lämnas Sida uppdrag i särskilt regeringsbeslut.

Rapportering gällande riktlinjerna

Utöver den rapportering som efterfrågas i regleringsbrevet och den dialog som specificeras ovan ska Sida inkomma med prognoser för genomförandet (volym och inriktning) av handelsrelaterade insatser två gånger under 2008. En första prognos ska lämnas senast den 31 mars 2008 och en andra senast den 30 september 2008. Dessutom bör Sida i samband med dessa redogöra för prognoser för handelsrelaterade biståndsinsatser till och med år 2010.